

Natuur Nabij IVN Eemland

ivn natuur
educatie

juni 2025

Impressie van het tweede, pas gereedgekomen gedeelte van het nieuwe natuurgebied Melksteeg in Soest.
Foto gemeente Amersfoort. Zie pagina 5 en 6

Agenda

- **Zaterdag 7 juni, vogeltelling** op de Westdijk in Bunschoten-Spakenburg, bij het elektrische gemaal, 09.00-10.00 uur. Elke eerste zaterdag van de maand, weer of geen weer.
  - **Zaterdag 7 juni, open dag** Dagbeleving Willemshoeve, 13-15 u, Jachthuislaan 19a, Soest, zie p. 8.
  - **Zondag 8 juni, open dag kwekerij/boomgaard** tegenover Paleis Soestdijk, Amsterdamsestraatweg, Baarn, 11.00-16.00 uur. Om 12.00 uur en 14.00 uur **rondleiding**. **Ook** 5 juli, 13 juli, 19 juli, 26 juli, 3 aug, 9 aug, 16 aug, 23 aug, 31 aug, 6 sept, 13 sept, 18 okt (let op, wisselend op za en zo).
  - **Maandag 9 juni** (tweede pinksterdag), **slootvissen** voor het hele gezin, 14.00-16.00 uur, hoek Spiekerweg/A.P. Hilhorstweg Soest.
  - **Donderdag 12 juni**, avond over duurzaamheid van BaarnDuurzaam, 19 u, Waldheim Mavo, zie p. 12
  - **Vrijdag 13 juni, tekenwerkgroep** in appelschuur op kwekerij/boomgaard, 10.00-13.00 uur, geef je op als je mee wil doen op tekenen@ivn-eemland.nl. Iedere tweede vr van de maand.
- Avondopenstelling** op wo 25 juni 20.00-21.30 uur, **plukochtend** za 12 juli 10.00-13.00 uur.
- **Zondag 15 juni, Boerderijenwandeling Laag Hees**, start bij parkeerplaats vv Hees, Verlengde Oude Utrechtseweg (onverharde verlengde weg van Insingerstraat Soest, 14.00 uur. Zie p. 10
  - **Zaterdag 21 juni, ontmoetingsmiddag voor alle leden en donateurs** op Eyckendal, Jachthuislaan 66, Soest (hoek Koningsweg), 16.00-19.00 uur. Geef je op op www.ivn-eemland.nl
  - **Zaterdag 28 juni, Open Heuveltuinenroute** in Soest, 11.00-16.00 uur. Meld je [hier](#) aan!
  - **Zondag 29 juni, fotowerkgroep** gaat op fotosafari van 10.00-12.00 uur, meld je aan op fotografie@ivn-eemland.nl
  - **Zondag 13 juli, open imkerijdag** op kinderboerderij Soest, Vedelaarpad 53, 13.00-16.00 uur.

Nieuwe statuten zijn nu officieel geldig!

Piet van Dijk

- Onder het oog van notaris Harriët van Zenderen en kandidaat-notaris Eshley Hotie hebben **voorzitter Ronald Emons** en **secretaris Piet van Dijk** op maandag 19 mei 2025 de nieuwe statuten van IVN Eemland ondertekend. Ze hebben dat gedaan op het kantoor van Trajectum Notariaat in Utrecht. Een live ondertekening komt tegenwoordig maar weinig voor, stelde de notaris.
- Toch vond het bestuur de ondertekening van de statuten zo'n historische mijlpaal, dat dat niet afgedaan kon worden met post of e-mail. Immers, het is de eerste keer dat er een statutenwijziging plaatsvindt. Bij de oprichting van de Natuurwachtvereniging Eemland (in 1934 volgens de KvK, volgens oude kranten 1939) zijn er geen statuten gedeponereerd bij een notaris. Ze waren er dus officieel niet.

De statuten worden ondertekend door de secretaris (met weggewerkte hoofdwond), nadat de voorzitter ze als eerste heeft ondertekend. Het was op een zonnige ochtend aan de Maliebaan in Utrecht. Foto Eshley Hotie

- Op de vraag van het bestuur of het voor de notaris makkelijk is bij de Kamer van Koophandel het originele stuk te vinden, waaruit blijkt of de Natuurwachtvereniging in 1934 of 1939 (het vermoeden bestaat dat het jaartal niet goed leesbaar is) antwoordde de notaris, dat dat niet zomaar gaat. „Dat is echt een klus voor een archivaris.”
- IVN Eemland heeft vanwege de woonplaats van de secretaris nu zijn statutaire zetel in Soest. Dat blijft zo, ook al komt er een secretaris uit een andere woonplaats. Het is dus een Soester vereniging.... Dit is slechts een formaliteit. De vorige statuten zijn op 11 april 1979 vastgelegd bij mr. M. van Veeren, destijds notaris in Soest. Destijds zijn ze ondertekend door Tony Gaillard, voorzitter, en penningmeester Gerard van Stempvoort. Ook toen was Soest de vestigingszetel.
- Saillant detail: beide bestuursleden kwamen vanuit Soest en Bilthoven geheel natuurvriendelijk **op de fiets**, zodat de ondertekening de natuur niet heeft geschaad.

Excursie ecologisch bermbeheer in de Eempolder

Nelleke Bary

- Afgelopen dinsdagavond 13 mei heb ik in de Eemnesser Polder namens Eemland 300, IVN Amersfoort en IVN Eemland een excursie georganiseerd voor beleidsmakers, uitvoerders en boeren over ecologisch bermbeheer in de Eempolders. Natuurmonumenten heeft in het Reservaat Noordpolder al jarenlang een fantastische berm met veel kruiden en weinig grassen. Daar gaf Celine Roodhart (ecoloog Roodhart Veldwerk.) uitleg en gezamenlijk heeft de hele groep een telling gedaan van deze berm en van de daarnaast gelegen gemeenteberm. Daarna ontstond er een levendige discussie en onderlinge kennismaking!
- De excursie was een groot succes. De opkomst was overweldigend met meer dan 25 personen en uit alle reacties bleek dat mijn eerste doelen bereikt zijn: de valkuilen bij ecologisch beheer in ons agrarisch gebied duidelijk maken en contacten smeden tussen agrariërs, beleidsmakers en uitvoerders van de diverse gemeentes in de Eempolder.

Celine Roodhart (rechts met rode broek) geeft uitleg.

- Eemnes is namelijk in 2023 na jarenlang gedoe eindelijk begonnen met ecologisch beheer van de gemeentelijke bermen in de Noordpolder in samenwerking met de polderpartijen: boeren, Natuurmonumenten en een plaatselijk loonwerkbedrijf. Eemnesser Loonwerkbedrijf Bert Post is erg goed en heeft intussen ook een prima machinepark voor berm- en slootbeheer.
- Voorlopig wordt in Eemnes alleen verschaald, maar over een paar jaar(?) zal er gefaseerd gemaaid kunnen gaan worden. Daar komen nog allerlei keuzes bij kijken en daar gaan we ongetwijfeld ook aandacht aan besteden. Voorlopig ben ik al blij als er serieus en op een bij de

polder passende wijze gestart wordt in de andere gemeentes. Soest, Amersfoort en Baarn blijken als Zuidelijke Eemvallei ruim voldoende geld uit het UPLG (een Utrechts geldpotje, red) te krijgen voor groen-blauwe dooradering. Volgens wethouder Treep wil men samen snel aan de slag.

- Eemnes en Bunschoten krijgen geen geld vanuit de provincie voor ecologisch bermbeheer in het agrarisch gebied. Eemnes betaalt het ecologisch bermbeheer zelf, maar het is wel een kostbare zaak, vooral het afvoeren van slootvuil. Dat alleen al kost vele tienduizenden euro's per jaar voor ca 10 km in de Noordelijke polders.

- De gemeente Bunschoten lijkt nog niet erg biodiversiteitsbewust, maar heeft wel een zeer gedreven adviseur/projectleider. Ook boeren van het Collectief Eemland in Eemdijk zijn gemotiveerd als ze tenminste serieus bij het proces betrokken worden. Maar zonder extra financiën zal daar niet makkelijk met ecologisch bermbeheer worden gestart in het buitengebied.

- We gaan onderzoeken bij de provincie of er op een of andere manier ook geld beschikbaar kan komen voor ecologisch bermbeheer in Bunschoten en Eemnes.

Uitleg

Eemnes is na een lange aanloop in 2023 begonnen met ecologisch beheer van ca. 10 km gemeentelijke polderbermen in overleg met de polderpartijen (Agrarische Klankbordgroep Ondernemers Eemnes, plaatselijk loonbedrijf en Natuurmonumenten). Bermbeheer in agrarisch gebied met weidevogels vraagt een andere aanpak dan in de bebouwde kom.

De bermen in de Eempolders zijn meestal erg rijk aan voedingsstoffen o.a. door het jarenlang deponeren van slootvuil. Wanneer men direct met gefaseerd maaien begint, ontstaan er door de snelle groei van ruigtekruiden allerlei problemen zoals:

- Onveiligheid door te hoge begroeiing
- Verspreiding van ongewenste zaden naar de weilanden van agrariërs
- Schuilplaatsen voor predatoren van weidevogels
- De biodiversiteit van die ruigtebegroeiing is ook niet erg groot. Er ontwikkelt zich maar een beperkt aantal soorten planten en insecten.

In Eemnes wordt daarom eerst een aantal jaren alleen maar **verschaald door 3x per jaar te maaien met direct afvoeren van het maaisel en wordt ook bij het slootschonen het slootvuil direct afgevoerd**. Op den duur ontstaat dan meestal vanzelf, zonder inzaaien, een bij de polder passende begroeiing die minder vaak gemaaid hoeft te worden en ook nog andere voordelen biedt. De berm in het Reservaat van Natuurmonumenten bij de startplek van deze excursie is daar een voorbeeld van.

De Melksteeg: 19 hectare nieuwe natuur

Persbericht gemeente Amersfoort

● Natuurgebied De Melksteeg, op de grens van Amersfoort en Soest, is na 2 jaar af. Met de inrichting van 19 hectare nieuwe natuur wordt een belangrijke natuurverbinding toegevoegd die de hogere droge gronden van de Utrechtse Heuvelrug verbindt met de lagere nattere gebieden rond de Eem. Het is een belangrijke schakel voor planten en dieren in het regionale natuurnetwerk en is onderdeel van Natuurnetwerk Nederland.

● Bij het ontwerp van De Melksteeg is goed gekeken naar hoog en laag en droog en nat. Het gebied heeft nu een afwisselend landschap met stukjes bos, open grasvelden en bomenrijen. Dit is goed voor de natuur. Dieren en planten kunnen zich beter verplaatsen en verspreiden.

● Daarnaast zorgt de inrichting ook voor een mooie overgang van de stad Amersfoort naar het buitengebied. De natuurzone maakt het landschap aan de rand van de stad compleet. Hiermee is invulling gegeven aan de compensatieverplichting van de gekapte bomen bij de Westelijke Ontsluiting en de compensatie van bos en natuur van de vooruitgeschoven reconstructie Knooppunt Hoevelaken.

● Wethouder Johnas van Lammeren (duurzame leefomgeving): „Het verlies van bomen en natuur voor de Westelijke Ontsluiting is een enorme klap geweest. De Melksteeg voegt

daarom wezenlijk iets toe aan het ecosysteem van onze regio: een belangrijke verbindingszone. We moeten iedere kans gebruiken om meer natuur toe te voegen aan onze leefomgeving.”

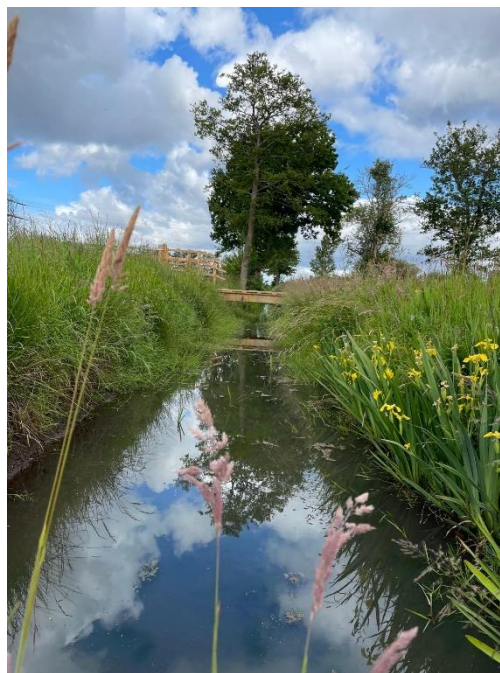
Sporen uit het verleden

- In De Melksteeg, van oudsher een eenvoudig toegangspad om melkvee te verplaatsen, zijn sporen uit het verleden te vinden. Deze archeologische plekken worden met rust gelaten, maar zijn wel zichtbaar. Ze zijn met grond licht opgehoopt zodat er een heuveltje ontstaat en ingezaaid met bloemenmengsels om ze te beschermen.

Wandelen en fietsen

- Mensen zijn welkom om door het gebied te wandelen en kunnen met de fiets langs De Melksteeg rijden. Het natuurgebied kent drie gebieden, vanaf rivier de Eem, via de A.P Hilhorstweg, Peter van den Bremerweg naar de Birk in Soest. Via een houten boerenhek kan men het gebied inlopen, honden zijn aangelijnd welkom. Er zijn natuurlijke wandelpaden (deels verhard, deels onverhard), houten loopbruggetjes en zitbankjes om van de natuur te kunnen genieten. In het gebied komen nog twee informatieborden. Ook zijn er meerdere fietsroutes langs het gebied, waaronder de provinciale doorfietsroute (F1) van Amersfoort naar Hilversum.

- De nieuwe natuurverbinding is uitgevoerd in opdracht van de gemeente Amersfoort en mede mogelijk gemaakt door de gemeente Soest en Rijkswaterstaat. Vanaf 2026 wordt het gebied overgedragen aan de gemeente Soest die dan ook verantwoordelijk is voor het natuurbeheer.

Lezing over modern bosbeheer en inheemse aanplant

Team Drakenburg

● Graag nodigen wij IVN'ers van harte uit voor een inspirerende lezing op woensdag 2 juli 2025 over modern bosbeheer en de rol van inheems-autochtone bomen en struiken in een veerkrachtig en toekomstbestendig landschap. Onze spreker deze avond is [Job Claushuis](#), die ons de afgelopen jaren heeft begeleid bij de ecologische herinrichting van het landgoed. Mede dankzij zijn advies hebben we afgelopen winter 570 jonge bomen en struiken geplant, die samen bijdragen aan de biodiversiteit, bodemkwaliteit en beleving van ons landgoed.

● Job zal vertellen over onder andere de ecologische waarde van inheemse soorten, stikstof- en fosfaatbeheer, eetbaarheid, en het belang van behoud voor toekomstige generaties. Het belooft een boeiende avond te worden, met ruimte

voor ontmoeting, vragen en uiteraard een kijkje buiten in het veld. De lezing is georganiseerd voor bos- en natuurbeheerders, vrijwilligers, en andere geïnteresseerden die betrokken zijn bij ons landgoed. U bent van harte welkom.

Datum: Woensdag 2 juli 2025

Locatie: Landgoed Drakenburg, Dr. Albert Schweitzerweg 1, Baarn

Tijd: Inloop vanaf 19.00 uur – aanvang lezing 19.30 uur

Aanmelden kan per e-mail via: sander@drakenburg.nl

UITNODIGING LEZING
LandGOEDbeheer Drakenburg
INHEEMS-AUTOCHTONE
BOMEN EN STRUIKEN:
(Belevings-) waarde,
Veerkracht en
Toekomst
Woensdag 2 juli 2025
Op het landgoed van Drakenburg,
Doctor Albert Schweitzerweg 1, 3744MG te Baarn

Thema's van de avond

- Inheemse en autochtone bomen en struiken
- Droogtebestendigheid & beperking uitspoeling van stikstof en fosfaat
- Eetbaarheid op landgoedniveau
- Belevingswaarde van natuurlijke aanplant
- Behoud voor toekomstige generaties (genenbank)
- Arbeidsintensiviteit en beheer

Programma
19.00 uur – Inloop met koffie, thee en iets lekkers
19.30 uur – Lezing door [Job Claushuis](#)
20.30 uur – Pauze
21.00 uur – Vervolg, vragen en afronding
21.30 uur – Einde bijeenkomst

Laat je inspireren door de kracht van de natuur en denk mee over hoe we het landschap van morgen vormgeven.

Open dag Dagbeleving Willemshoeve

Persbericht Herenboeren

- Dagbeleving Willemshoeve biedt een plek waar mensen met dementie samen een fijne en zinvolle dag kunnen beleven. Op **zaterdag 7 juni 2025** zijn belangstellenden van 13.00 tot 15.00 uur welkom op de Open dag op Dagbeleving Willemshoeve, Jachthuislaan 19a in Soest.
- Wij nodigen iedereen van harte uit om op een laagdrempelige manier kennis te maken met Dagbeleving Willemshoeve onder het genot van een kopje koffie of thee. De Open Dag is interessant voor iedereen uit Soest en Baarn die graag, geheel vrijblijvend, kennis wil maken met de mogelijkheden op onze Dagbeleving voor mensen met dementie. Ken je iemand? Of heb je iemand in jouw omgeving voor wie de Dagbeleving een mooie plek kan bieden? Dan kunnen mensen op 7 juni kennis maken met deze inspirerende locatie.
- De Open Dag vindt plaats op: zaterdag 7 juni 2025 van 13:00 tot 15:00 uur.
locatie: Dagbeleving Willemshoeve, Jachthuislaan 19a in Soest.
Aanmelden is niet nodig.

De Willemshoeve in Soest.

Boerderijenwandeling Laag Hees

Marjan Brouwer

- Op zondag 15 juni vanaf 14.00 uur houdt IVN Eemland de Boerderijenwandeling door Laag Hees. Deze wandeling is vele jaren lang in de winter gehouden, omdat er dan niet veel qua natuur te beleven is. Dit keer vlak voor het begin van de zomer, terwijl alles volop bloeit!
- Het is een gebied met een boeiende cultuurhistorie. In dit gebied zijn menselijke activiteit en natuur zeer met elkaar verbonden. De veertiende-eeuwse ontginningspatronen zijn er nog aanwijsbaar en de stichting van het bos en de boerderijen bepalen nog steeds het landschap.
- De invloed van de mens is hier duidelijk aanwezig. Dat kun je onder andere zien aan de rechte lanen en de bomen die in rijen zijn geplant. Er leven hier ook veel vogels: de buizerd, de boomvalk en de bosuil.
- De wandeling langs oude boerderijen geeft een mooi beeld van de geschiedenis van Laag Hees. De wandeling is 6 km lang en duurt ruim 2,5 uur.
- De start is om 14.00 uur op de parkeerplaats bij voetbalvereniging Hees, Verlengde Oude Utrechtseweg (hoek Insingerstraat-Wieksloterweg) in Soest. Honden mogen niet mee.

Aanmelden graag op wandelingen@ivn-eemland.nl

't Kleihuis, ook wel gespeld als Kleyhuys en later als Kleinhuisje, omdat de bewoner Jan Klein heette. Het is uit 1903 en er zitten speciale dakpannen op. Foto Piet van Dijk

Wees alert op de Aziatische hoornaar

Persbericht Bijenhouders Baarn

- De koninginnen van de gevreesde Aziatische hoornaar bouwen momenteel aan de uitbreiding van hun nest. Samen met de eerste uitgekomen werksters wordt het nest vergroot. De nesten kun je overal aantreffen. In vogelhuisjes, onder afdakjes, in schuren, in dichte hagen en noem maar op. Droge, beschutte plaatsen hebben de voorkeur.
- Wees erop alert dat ook in jouw omgeving zich een nest kan bevinden. De Aziatische hoornaar (een exotische, grote wespensoort) is gevreesd omdat verstoring van het nest tot een aanvalsuitbarsting van de werksters kan leiden. De steken van de hoornaar zijn ernstiger en pijnlijker dan die van onze bekende 'limonadewesp'.
- Bovendien kan de hoornaar gif spuiten gericht op de ogen van de bedreiger. Een hoornaar die alleen rondvliegt op zoek naar een prooi is ongevaarlijk. Er zijn dit jaar al meer Aziatische hoornaarkoninginnen gevangen dan vorig jaar. Dat duidt erop dat er ook meer nesten in ontwikkelingen zijn. Spelende kinderen, medewerkers in het groen en particulieren bezig met tuinonderhoud lopen gevaar.

- De lokale imkervereniging Bijenhouders Baarn waarschuwt voor de gevaren van de Aziatische hoornaar. Help mee bij het vinden van nesten! Je herkent de hoornaar aan het zwarte lijf met een geel achterlijf en gele poten. **Kom je er een tegen? Probeer er een foto van te maken en meldt dit op Waarneming.nl.** Vanuit daar worden de melding naar de lokale zoekgroep doorgestuurd.
- Samen met de gemeente Baarn proberen we de Aziatische hoornaar in toom te houden. Wil je in Baarn meehelpen bij het vinden de lokale Aziatische hoornaarnesten, meld je dat dan aan bij imker Marijke van Suchtelen, coördinator van de zoekgroep Baarn: 06-203997666 of mvensuchtelen@gmail.com.

Inspirerende avond over duurzaam leven

Persbericht BaarnDuurzaam

- BaarnDuurzaam organiseert dit voorjaar opnieuw een leuke en inspirerende avond voor iedereen die geïnteresseerd is in duurzaamheid — in de breedste zin van het woord. Voor jong én oud.
- Op **donderdag 12 juni** belooft de avond in de Waldheim Mavo allesbehalve saai te worden. Journaliste **Marieke Henselmans** spreekt over vrolijk besparen, en diverse bekende én minder bekende Baarnaars delen hun persoonlijke visie op duurzaamheid. Hoe maken zij in het dagelijks leven duurzame keuzes? Wat laten zij bewust achterwege en waarom? Natuurlijk is er ook ruimte voor interactie, en krijgt iedereen de kans om een steentje bij te dragen.

- **Marieke Henselmans**, de bekende columnist en journalist — onder andere voor het AD, PLUS Magazine en OPZIJ — komt op 12 juni naar de Waldheim Mavo om haar jarenlange verzameling bespaartips met ons te delen. Voor elke kamer in huis heeft Marieke slimme, praktische ideeën om op een leuke manier geld te besparen. Was vroeger alles beter? En... wat kost dat eigenlijk? Consuminderen is niet alleen goed voor je portemonnee, maar ook voor het klimaat en onze gezamenlijke toekomst.

- Ook bekende en minder bekende Baarnaars delen op deze avond hun persoonlijke verhaal - van jong tot oud. Onze jongste podiumgast is een scholier van slechts 11 jaar, die zich opvallend betrokken toont bij zijn eigen en onze gezamenlijke toekomst. Hij vertelt een inspirerend én praktisch verhaal over hoe je als kind al een steentje kunt bijdragen aan het klimaat.

- En... wat zou eigenlijk de guilty pleasure van de Baarnse Klimaatburgemeester zijn als het om duurzaamheid gaat? Welke keuzes maakt zij zelf? Ondernemster **Liselot van der Speld** komt aan het woord. Zij vertelt over haar werk in de interieurbranche, waarin zij voortdurend speelt met een mix van vintage, zelfgemaakt en nieuw. Diverse ideeën van Waldheim mavoleerlingen worden gedeeld en wethouder Steven de Vries is erbij. Ook hij draagt zijn persoonlijke motivatie uit als het gaat om zijn bijdrage aan deze wereld.

Waar, wanneer en hoe? Reserveer je plek op baarnduurzaam.nl/wat-laait-jij-achter
De bijeenkomst vindt plaats op donderdag 12 juni in de Waldheim Mavo en start om 19.00u.

Wat laat jij achter?
Duurzaamheid moeilijk, welnee!

Liselot van der Speld

Noëlle Sant

Philip

Steven de Vries

Diederik van der Burg

Hoofdspreker:
Marieke Henselmans:
Vrolijk besparen

Waldheim
voor school, voor toekomst

Waldheim

BAARN DUURZAAM Donderdag 12 juni
Een inspirerende avond voor jong en oud!

Aula Waldheim Mavo | Tijd: 19.00 uur tot 21:00 uur
Inschrijven: www.BaarnDuurzaam.nl/wat-laait-jij-achter

Zeearend en bruine kiekendieven langs de Westdijk

Hayo Nijenhuis

● Hieronder de waarnemingen van vogels rondom de plasjes van Vitens aan de Westdijk in Bunschoten op 3 mei 2025, tijdens de telling van 9.00 tot 10.00 uur. Het was op de dijk geheel onbewolkt, windkracht 2 noord en de temperatuur was +12°C. Deze keer hebben we in totaal 41 vogelsoorten geteld.

Zeearend juveniel. Foto Alexander van Twillert

● Jan van Duijvendijk heeft, samen met Ben Bemelmans, de telling gecoördineerd en uitgevoerd, omdat ik zelf niet aanwezig kon zijn wegens vakantie. Hartelijk dank, Jan! Ook voor het maken van de lijst. Ben: bedankt voor je medewerking! Er waren 13 personen aanwezig en de gezelligheidsfactor was hoog, zo heb ik begrepen. Jan had ook voor koffie en koek gezorgd, dat was natuurlijk helemaal top!

● Het totaal aantal

waargenomen soorten vanaf 2001 is nu 164 en in dit jaar 2025 zijn 71 soorten gezien en/of gehoord. Sinds de start op 7 juli 2001 van deze ononderbroken maandelijkse tellingen, was dit de 287e keer.

● In de verschillende apps heb ik gezien dat er wat onduidelijkheid was over de waarneming van een paar kiekendieven. Uit de foto's blijkt duidelijk dat het om bruine kiekendieven gaat. **Van blauwe en grauwe kiekendieven hebben mannetjes én vrouwtjes een duidelijke witte stuit, meestal goed te zien tijdens de vlucht. De bruine heeft dat niet.**

● Er vliegt al wekenlang een paartje **bruine kiekendieven** rond het gebied bij de Westdijk, waarschijnlijk zijn die gezien. Naar ik heb begrepen was ook de **zearend** heel goed te zien. Opvallend in de lijst zomergasten die dit jaar voor het eerst geteld zijn: **gierzwaluw, koekoek** en **visdiefje**.

● Ook typisch in deze periode van het jaar: **mantelmeeuwen**! Alleen in deze tijd zijn ze opvallend aanwezig in onze polders, omdat ze – helaas vaak succesvol – jagen op pas uitgekomen kuikens van weidevogels. In de lijst staat één bergeend. Er zijn er de afgelopen weken steeds twee geweest: een paartje. Mijn verwachting is dat er binnenkort pulletjes te zien zullen zijn.

● Graag tot de volgende keer **op zaterdag 7 juni om 09.00 uur** vriendelijke groet, Hayo Nijenhuis, coördinator IVN Natuurwerkgroep Bunschoten, coördinatorengroep Vogelwacht Amersfoort, tel. 0619499979.

Hieronder de lijst.

Maandelijks telling Westdijk 2025 laatste 3 maanden

<i>soort</i>	<i>maart</i>	<i>april</i>	<i>mei</i>
aalscholver	3	3	
baardmannetje			
bergeend	5	7	1
blauwborst		2	
blauwe reiger	3	1	1
boerenzwaluw		3	2
brandgans	300*	9	
bruine kiekendief		1	2
brilduiker	10		
buizerd		1	1
cetti's zanger	2	2	2
dodaars			
ekster	2	1	3
fazant	2	1	2
fuut	4	2	1
geoorde fuut		3	
gierzwaluw			2
graspieper	3	2	
grauwe gans	52	75	42
grote canadese gans		2	
grote zaagbek	4		
grote zilverreiger	1		1
grutto		6	4
holenduif	5		
houtduif	3	3	3
huismus			1

<i>soort</i>	<i>maart</i>	<i>april</i>	<i>mei</i>
ijsvogel			
kauw			2
kievit	4	1	4
kleine mantelmeeuw		4	6
kluut		6	12
koekoek			2
kokmeeuw	4	7	3
knobbelzwaan			13
kolgans	24		
koolmees			
krakeend	5	19	9
kuifeend	35		
meerkoet	10	2	2
merel			
nijlgans		1	1
nonnetje	4		
pontische meeuw	1		
rietgors	2	3	2
rietzanger		2	4
rode wouw		1	
roerdomp			
roodborstje			
roodborsttapuit			
scholekster	52		2
slobeend	5	2	
smient	16		
snor		2	1
spreeuw	28		8
stormmeeuw			
tjiftjaf		1	

<i>soort</i>	<i>maart</i>	<i>april</i>	<i>mei</i>
torenvalk			
tureluur		2	3
veldleeuwerik			1
visdiefje			3
waterhoen	1	3	2
waterral		1	
watersnip	2	3	
wildeeend	2	14	12
winterkoninkje	1	1	
wintertaling	12	6	
witte kwikstaart		1	2
wulp	72		
zeearend			1
zilvermeeuw		1	1
zwarte kraai	4	5	2
aantal soorten	35	41	39

* geschatte aantallen

Zeearend adulten. Foto Alexander van Twillert

Hieronder twee artikelen uit De Grote Ratelaar van IVN Gooi en KNNV Gooi.

Geoorde fuut. Foto Alexander van Twillert

Graspieper. Foto Alexander van Twillert

Bruine kiekendief. Foto Alexander van Twillert

Grote zilverreiger. Foto Alexander van Twillert

Dubbelportret: Veelvraat

Vorig jaar tijdens het afdelingsuitje liepen we in september op een heideveld in de Treek. En zoals dat gaat met natuurkenners onder elkaar zagen we van alles en vertelden we daarover. Op een omgevallen berk zaten hagedissen zich na de koude nacht op te warmen. De vochtige spinnenwebben gaven het mysterieuze beeld van heidestruiken op een herfstochtend. En dit was blijkbaar vooral het moment van de veelvraat die ons hier en daar voor de voeten liep. Als je die naam hoort geloof je niet dat je dat dier hier op de hei kan ontmoeten. Ik wist tot dat moment vaag niet anders dan dat het een zoogdier was.

Zoogdier (*Gulo gulo*)

En inderdaad als je leest over het leven van de veelvraat (*Gulo gulo*) dan is het duidelijk dat je dit zoogdier in Nederland niet zal tegenkomen. De veelvraat is een van de grootste op het land levende marterachtigen met de verwaarloosde bek vol sterke tanden als van een vleeseter. De dikke vacht is uitstekend geschikt voor wonen in de arctische gebieden, maar hij komt ook voor in de Baltische staten en Turkije. Hoe groot de populatie is, is moeilijk in de schatten. Daarvoor leeft dit sterke en gespierde zoogdier te verborgen.

Het mannetje heeft een uitgebreid territorium dat zich tot 1000 km² kan uitstrekken. Hierin leven twee à drie vrouwtjes. Hij prefereert rotsachtig terrein met naaldbossen.

Zijn naam heeft hij niet te danken aan zijn grote eetlust. Het is een verbastering van zijn Noorse naam fjeldfross dat bergkater betekent. Als vlees niet voorhanden is dan zijn bessen, vruchten en eieren een afwisseling in zijn dieet.

De veelvraat paart van april tot augustus. Maar de zwangerschap wordt uitgesteld totdat pas in januari het embryo begint te groeien. Bij reeën en dassen is dat net zo. De een tot vier jongen worden vroeg in het voorjaar geboren.

Foto: Manfred Antranias Zimmer via Pixabay

Veelvraat (*Macrothylacia rubi*) Foto: Rob Le Febre

Vlinder (*Macrothylacia rubra*)

Aan de andere kant blijken veelvraten ook de rupsen te zijn die afgelopen najaar veelvuldig op de paden over de hei te zien waren. Een rups een veelvraat noemen is niet zo vreemd. In het stadium tussen ei en volwassen insect eet een vlinder in de rupsfase het meest om zo dik mogelijk te worden. Tijdens het volgende stadium – de pop – kan hij niet eten want een pop heeft geen mond delen, dus teert de pop in op wat de rups naar binnen heeft gewerkt. Er moet een voorraad zijn aangelegd om alle veranderingen mogelijk te maken. Het inwendige van de rups wordt volledig omgebouwd tot een opgevouwen vlinder met vleugels en voelsprietten is gevormd.

De veelvraat-rups heeft lange donkere haren waardoorheen gele strepen schijnen. Hij valt direct op tegen de lichte zandige ondergrond. Het volwassen stadium is een dagactieve nachtvlinder met een spanwijdte van 3 cm. De vleugels zijn roodbruin met lichtere dwarsstrepen en aan de kop zitten kamvormige voelsprietten.

Het leefgebied is de hei of grasland waarin bramen staan zodat de rupsen zich aan het blad tegoed kunnen doen.

Ook al loop je heel lang mee: steeds is er iets nieuws te ontdekken en vooral met elkaar.

Of een veelvraat ook veelvraten eet? Wie weet.

Christine Tamminga

Bronnen:
Wikipedia
Vlinderstichting

Stadsnatuur

Stadsnatuur, stadsnatuur, stadsnatuur, stadsnatuur. In de laatste 39 digitaal beschikbare 'Grote Ratelaars' (van april 2015 tot en met januari 2025), komt dit woord slechts vier keer voor. Waarom ik dit weet? Voor mijn werk ben ik mijn focus aan het verleggen naar het maken van educatieve en verhalende stadsnatuurillustraties. Er komt immers steeds meer 'stad', dus ook meer stadsnatuur en ik was nieuwsgierig wat 'mijn' IVN hier de afgelopen 10 jaar allemaal over heeft geschreven. Tot mijn grote verbazing heel weinig.

Een zacht bed

In juli 2015 verschijnt een artikel van Christine Tamminga over de veranderingen in de Nederlandse stadsflora door de invloed van klimaatverandering en menselijke activiteiten, vooral in drukke steden zoals Amsterdam. Warme stedelijke omgevingen bieden gunstige omstandigheden voor planten uit warmere regio's, waardoor exotische soorten zich hier steeds beter kunnen vestigen. Dit leidt tot een groeiende diversiteit aan stadsplanten, die vaak pas laat in het seizoen bloeien en spontaan opduiken in de stedelijke ruimte. Over 'stadsnatuur' geen woord. Dat komt wel voor in het 'Dubbelportret: Liefde' van april 2023. Twee keer zelfs! In de eerste alinea: Misschien valt het niet direct op: als je op straat of door de tuin loopt kun je veel liefde tegenkomen. Dan bedoel ik niet de straatmadelieven die in sommige wijken om aandacht vragend rondbanjeren, maar heb ik het over de stadsnatuur. En de laatste liefdevol geschreven zin: Omringd door zoveel liefde zal de stadsnatuur, die we zeker moeten koesteren, een zacht bed zijn.

Urbaan district

Jetse Jaarsma schrijft in januari 2021 zeer uitgebreid en informatief over stadsplanten (titel 'Stadsplanten??'). Dit artikel is zeer de moeite waard is om te herlezen! Hij legt aan de hand van voorbeelden en foto's uit hoe de stadsflora in Nederland heeft zich door de eeuwen heen sterk ontwikkeld. Hoe deze zich onderscheidt de flora in omliggende gebieden en er unieke stadsflora's ontstaan met soorten die (bijna) alleen maar in de stad voorkomen. Gek genoeg komt er in dit bijna 1.000 woorden tellende artikel het woord 'stadsnatuur' geen enkele keer voor. 'Stadsnatuur ontdekken met kinderen' is een van de voorbeelden die Hilde van Xanten in juli 2021 geeft uit de, op dat moment beschikbare, digitale, landelijke IVN-leeromgeving. Begin vorig jaar (januari 2024) bericht Marian Schouten over de 'Actie Steenbreek', een initiatief ondersteund door de gemeente Hilversum om onder andere versteende tuinen en openbare ruimten te vergroenen door overbodige verharding te verwijderen en te vervangen door planten. Maar ook hier komt het woord 'stadsnatuur' niet voor, behalve dan in het woord 'stadsnatuurwandelingen' die georganiseerd zouden kunnen worden.

Stadsnatuur is van essentieel belang

Stadsnatuur is van essentieel belang, nu we met steeds meer mensen in de stad wonen en het groen steeds meer

plaatsmaakt voor steen. Deze quote van Jenny Brook uit de vorige Grote Ratelaar (januari 2025) is mij uit het hart gegrepen. De natuur in de stad verdient meer aandacht. Stadstuinen, groene daken, parken, geveltuinen, stadsbomen en zelfs de kleinste groene hoekjes bieden een schat aan biodiversiteit. Deze plekken zijn niet alleen essentieel voor planten en dieren, maar ook voor mensen. Rob LeFebre is in 2022 door het televisieprogramma 'Vroege Vogels' geïnspireerd om met een nieuwe blik naar zijn eigen stad te kijken op zoek naar de wilde natuur in de stad. Hij vraagt zich af hoe rijk en verrassend de Gooise stadsnatuur is en wie weet waar verborgen natuurpareltjes hier in de buurt te vinden zijn. Zou hij hier ooit antwoord op hebben gekregen? Fred Jansen ziet in datzelfde jaar (oktober) voldoende redenen om bewoners van het Gooi mee op pad te nemen en ze te betrekken bij de noodzaak en de waarde van de natuur in en om de stad. Wij kunnen en willen als IVN daarin een belangrijke rol spelen. Dat kunnen we alleen als iedere IVN'er een steentje bijdraagt. Rob LeFebre is het daarmee eens als hij pleit voor meer met elkaar verbonden stadsnatuur ('Groene linten door de stad'). Hij concludeert: Plannen maken is één maar deze ook in concrete acties omzetten is nog niet zo makkelijk. Daarom ga ik mij inzetten om stadsnatuur op de kaart te zetten. Mijn eerste concrete actie is dit artikel. Wordt vervolgd...

Tekst, foto en illustratie: Doortje van Dijk